

Eindadvies Christelijke Hogeschool Ede

24 oktober 2016

1. Inleiding

De Reviewcommissie (hierna commissie) heeft kennisgenomen van:

- de prestatieafspraken zoals vastgelegd in de beschikking van 3 november 2012,
- de rapportage van de Christelijke Hogeschool Ede van 15 juni 2016 over voornoemde prestatieafspraken van 3 november 2012 in het jaarverslag 2015, en
- de aanvullende informatie van de Christelijke Hogeschool Ede in de notitie van 1 juli 2016 aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De commissie heeft op 15 september 2016 een gesprek gevoerd met het College van Bestuur van de Christelijke Hogeschool Ede (hierna CHE). Naar aanleiding van vragen van de commissie heeft de CHE de rapportage toegelicht.

In dit advies geeft de commissie – op basis van de schriftelijke informatie en het gevoerde gesprek – haar oordeel over de resultaten van bovengenoemde afspraken.

In dit advies komen achtereenvolgens aan de orde:

- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijs en onderzoek (profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie) geformuleerde ambities;
- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijskwaliteit en studiesucces geformuleerde ambities;
- het eindadvies van de commissie aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De commissie merkt op dat zij het voorstel voor de prestatieafspraken van de CHE in 2012 heeft beoordeeld als 'goed'. In 2012 heeft de CHE ambities geformuleerd voor de verplichte indicatoren bij onderwijskwaliteit en studiesucces. Bijlage 1 bevat een overzicht van de realisatie in 2015.

2. Profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

2.1 Profilering onderwijs

Onderwijsdifferentiatie

De CHE heeft twee brede ambities geformuleerd in de prestatieafspraken omtrent haar profilering. Ten eerste wil ze zich onderscheiden als 'A-merk' dat 'excelleert op de H, de B en de O' van hoger beroepsonderwijs. Daartoe richt ze zich op het bereiken van een hoge mate van tevredenheid van studenten en alumni en op goede uitkomsten van accreditaties. Deze onderwerpen komen in paragraaf 3 aan de orde. De CHE betreft in dit kader de studentgeleding van de medezeggenschap bij het leggen van accenten op voor studenten doorslaggevende factoren op het gebied van kwaliteit.

De tweede ambitie was om een extra uitdagende route voor vwo'ers en getalenteerde havisten aan te bieden in ten minste vijf van de tien opleidingen. De commissie constateert dat de CHE een gezamenlijk visie heeft ontwikkeld op de uitgangspunten voor een excellentietraject aan de CHE. Op basis hiervan heeft de CHE een gezamenlijk

excellentietraject gerealiseerd voor de academies Theologie (bacheloropleidingen Godsdienstleraar en Godsdienst Pastoraal Werk) en Sociale Studies (bacheloropleidingen Maatschappelijk Werk- en Dienstverlening en Sociaal-Pedagogische Hulpverlening). De opleidingen Communicatie en Journalistiek hebben een driejarige vwo-route. Bovendien start de Pabo-opleiding in samenwerking met de Universiteit Twente een academische route voor studenten. Vanaf september 2016 is er een uitdagende route voor studenten beschikbaar bij zeven van de tien opleidingen.

De CHE heeft in de prestatieafspraken geen expliciete doelen geformuleerd voor internationalisering. Desalniettemin stelt de commissie vast dat internationalisering stevig is ingebed in het curriculum van de academies op de school. Zo kunnen studenten voor een stage of een studieblok naar het buitenland. Ook verzorgen academies internationale excursies voor de studenten. Daarnaast biedt de CHE vijf internationale onderwijsprogramma's.

Studenten die in hun studie gehinderd worden door een handicap of functiebeperking zouden worden ondersteund door maatregelen. Er is sprake van verlengde toetstijd, aangepaste toetsing, digitale hulpmiddelen, tips en extra begeleiding van de studieloopbaanbegeleider. De commissie constateert dat het studieloopbaancentrum van de CHE is gestart, dat het beleid en de maatregelen op het gebied van het omgaan met studeren met een functiebeperking centraal coördineert.

De CHE heeft het voornemen om van diversiteit een speerpunt te maken met betrekking tot zowel gender als allochtonen.

Onderwijsaanbod

De CHE dacht in 2012 aan de uitbreiding met één bacheloropleiding. Hierover zou worden overlegd met de Universiteit Wageningen (WUR). Het doel van het overleg was om tot een goede aansluiting te komen. De commissie constateert dat in 2012–2013 duidelijk werd dat een bacheloropleiding Leefstijl en Gezondheid niet van de grond zou komen, omdat de opzet niet aansloot bij de vraag van het werkveld. De CHE heeft er vervolgens voor gekozen om het thema Leefstijl en Gezondheid te verankeren binnen de bestaande curricula. Daarvoor is de minor Voedsel Verbindt van start gegaan met 48 studenten uit verschillende opleidingen.

De CHE biedt daarnaast enkele masteropleidingen aan en heeft geen voornemens om dat aanbod uit te breiden. De commissie constateert dat de CHE nog steeds over tien opleidingen beschikt.

Op dit moment stelt de commissie vast dat het College van Bestuur het portfolio van de CHE wil vernieuwen en uitbreiden naar Associate Degree-programma's. In 2015 is onder meer de Associate degree Social Work geaccrediteerd. In september 2015 startte de zogeheten PraktijkPabo in Rotterdam. Eind 2015 is besloten voor het komende jaar een macrodoelmatigheidsaanvraag voor te bereiden voor een bacheloropleiding ICT binnen de Food Valley in combinatie met een Associate degree in samenwerking met ROC A12.

2.2 Onderzoek en valorisatie

Zwaartepuntvorming

De CHE had in 2012 de ambitie om zich vanuit de expertise op de verbinding tussen vakmanschap en identiteit te profileren op de volgende thema's: 'normativiteit en professionaliteit', 'vitale en duurzame instituties', 'moderne samenleving en christelijke traditie'. Deze zouden richtinggevend moeten worden voor de onderwijs- en onderzoekagenda, alsmede voor de externe participatie. Met betrekking tot het praktijkgericht onderzoek had CHE de ambitie om op onderdelen samen te werken met verwante partners, waaronder de VIAA en Driestar educatief, waarmee de CHE een samenwerkingsovereenkomst heeft.

De commissie stelt vast dat eind 2014 de Validatiecommissie Kwaliteitszorg Onderzoek (VKO) van de Vereniging Hogescholen de kwaliteitszorg voor het onderzoek op de CHE beoordeelde. Deze stelde dat de CHE serieus en enthousiast bezig is met onderzoek; dat het praktijkgerichte onderzoek steviger ingebed raakt binnen de organisatie; en dat de CHE zich vanuit haar expertise heeft geprofileerd op de verbinding tussen vakmanschap en identiteit, normativiteit en professionaliteit, vitale en duurzame instituties, moderne samenleving en christelijke traditie. De commissie stelt dan ook vast dat de ambitie bereikt is.

De commissie constateert verder dat de CHE met Service Innovation Food Valley een duidelijk zwaartepunt heeft. Er is gekozen voor een specifieke invalshoek waarin de eigen christelijke spiritualiteit doorklinkt. Steekwoorden zijn: dienstbare professionals, waardengerichte praktijken, constructieve allianties. Er zijn drie onderzoeksprojecten ingediend bij het uitvoeringsprogramma van de regio Food Valley, in het kader van de strategische agenda van de regio.

Met betrekking tot de onderzoekportefeuille had de CHE de ambitie om een verdubbeling van fte's te realiseren. Bij de start van de prestatieafspraken bedroeg de totale fte-inzet op de onderzoeksportefeuille 5,7 fte, te weten 3,2 fte lectoren en 2,5 fte onderzoekers, exclusief promovendi (1,7 fte in de nulmeting). Dit betekent dat de CHE als resultaat van de prestatieafspraken streeft naar 11,4 fte-inzet. De commissie constateert dat in 2015 de inzet fte ten behoeve van de onderzoeksportefeuille is gestegen naar 11,8 fte, waarmee de ambitie gerealiseerd werd.

De commissie constateert dat de CHE de aanbevelingen uit externe onderzoeksvisitaties heeft opgevolgd. Ze concentreert haar onderzoek op het zwaartepunt Diensteninnovatie (Service Innovation Food Valley) en brengt de zes lectoraten onder één paraplu. Daarbij werkt de CHE samen met regionale partners in onderwijs, zorg en bedrijfsleven en met hogescholen, respectievelijk in het kader van het ZEG-samenwerkingsverband (met de Gereformeerde Hogeschool Zwolle en de hogeschool Driestar Educatief Gouda) en het Centre of expertise Persoonlijk meesterschap.

De CHE had de ambitie om een nieuw lectoraat Mens & Organisatie te starten. De commissie stelt vast dat het lectoraat en de kenniskring van de academie Mens & Organisatie (M&O) bestaat uit een lector en drie kenniskringleden, die samen verantwoordelijk zijn voor het opstellen en uitvoeren van het onderzoeksplan. Daarmee is deze ambitie gerealiseerd.

De commissie constateert dat de CHE conform de prestatieafspraken streeft naar participatie in regionale initiatieven met maatschappelijke instellingen en bedrijven en dat ze een actieve bijdrage levert aan de Kenniscampus Ede. Bovendien is er een streven naar landelijke samenwerking met instellingen en bedrijven die zich willen ontwikkelen op het thema vakmanschap en identiteit, naar intensievere relaties met de toeleverende scholen en werkveldpartners, en naar internationale samenwerking met qua identiteit verwante instituten.

Valorisatie

Wat betreft kennisvalorisatie had de CHE de ambitie om vanuit haar profiel en haar deskundigheid een bijdrage te leveren aan de Human Capital Agenda's van de topsectoren Agri&food en Life sciences & health. De commissie stelt vast dat het voor de CHE moeilijk is gebleken om in te haken op de topsectoren.

De commissie stelt vast dat de CHE deelneemt aan het samenwerkingsverband Radiant (voorheen Center of expertise Persoonlijk Meesterschap). Onder het thema Persoonlijk Meesterschap heeft de hogeschool samen met negen andere opleidingen in het educatieve domein samengewerkt aan zes projecten, zoals omgaan met identiteitsspanningen, leren met aandacht, de veilige school, passende professionaliteit in het brede jeugddomein, persoonlijk meesterschap in professionele leergemeenschappen, en persoonlijk meesterschap op de werkplek. Penvoerder van het samenwerkingsverband is hogeschool De Kempel. In 2015 heeft de samenwerking op het gebied van Persoonlijk Meesterschap zich verbreed naar het voornemen om de komende jaren onder de naam Radiant de samenwerking te intensiveren. Het doel van deze samenwerking is het unieke karakter en de hoge kwaliteit van de monosectorale, kleine Pabo's te behouden en samen het hoofd te bieden aan de groeiende regulering van het Pabo-onderwijs vanuit de landelijke politiek.

2.3 Voortgang ten aanzien van profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

In haar prestatieafspraken wilde CHE het kwaliteitsprofiel versterken door onder andere een focus op de verbinding tussen vakmanschap en identiteit, het inzetten op vorming, het vergroten van het aanbod in de vwo-route en het verdubbelen van de inzet op onderzoek. De commissie stelt vast dat de onderwerpen uit de prestatieafspraken als integrale onderdelen in de reguliere kwaliteitszorgcyclus zijn opgenomen. Hier werden curriculumontwikkelaars, de lectoratenraad en kenniskringleden bij betrokken. CHE stelt dat de prestatieafspraken hebben bijgedragen aan het verrijken van de kwaliteitscultuur. Kwantitatieve doelen hebben bijgedragen aan kwalitatieve effecten.

De commissie stelt vast dat de CHE herkenbare zwaartepunten heeft aangebracht in het praktijkgerichte onderzoek. Ook sprak de Validatiecommissie Kwaliteitszorg Onderzoek (VKO) een gunstig oordeel uitgesproken over de kwaliteitszorg voor het onderzoek. In 2015 waren er binnen de academies zes lectoraten actief. De lectoren ontmoeten elkaar in de lectoratenraad, die werkt aan een gemeenschappelijke onderzoeksagenda. Daarbij werkt men samen met lectoraten van twee andere christelijke hogescholen: Hogeschool VIAA en Driestar educatief (het zogenaamde ZEG-verband: Zwolle, Ede en Gouda). Ook wordt verbinding gelegd met de Stichting voor Christelijke Filosofie.

3. Onderwijskwaliteit en studiesucces

3.1 Kwaliteit en excellentie

De CHE hanteert als indicator van onderwijskwaliteit het item 'studenttevredenheid over de opleiding in het algemeen' in de Nationale Studenten Enquête (NSE). De ambitie was om gemiddeld 4 op een 5-puntenschaal te scoren. De commissie stelt vast dat de CHE in 2015 inderdaad een gemiddelde score van 4,0 realiseert.

De CHE had bij de prestatieafspraken de aanvullende ambitie gesteld om een studententevredenheid te realiseren van minimaal 3,5 op de kernwaarden inhoud, relatie en verantwoordelijkheid. De commissie constateert dat de CHE voor deze items deelscores van respectievelijk 3,7, 3,9 en 4,1 realiseert.

Daarnaast formuleerde de CHE in 2012 de ambitie om via investeringen in huisvesting de student- en medewerkerstevredenheid verder te verhogen. In 2014 is de nieuwbouw en verbouw van de CHE van start gegaan. In 2015 werd het project afgerond. Het thema huisvesting is ook in de studentgeleding van de hogeschoolraad aan bod geweest. De commissie stelt vast dat de CHE in de NSE in 2015 op het thema studieomgeving op de punten 'bereikbaarheid van de instelling', 'horecavoorzieningen in de stad' en 'cultureel aanbod in de stad' onder het landelijk gemiddelde scoort. Op de thema's studiefaciliteiten en huisvesting scoort de CHE boven het landelijk gemiddelde. In de NSE van 2016, na de afronding, stijgen de meeste van deze scores significant.

Tot slot hanteerde de CHE de tevredenheid van alumni en werkveldpartners als aanvullende tevredenheidsindicator. Het was in 2012 de ambitie om deze op hetzelfde niveau te laten uitkomen als die van de studenten. De commissie stelt vast dat deze indicator niet verder werd ontwikkeld. De CHE geeft hiervoor aan dat de grote verscheidenheid aan werkveldpartners en de variatie in de wijze waarop zij met de CHE samenwerken dit bemoeilijkte.

De commissie stelt verder vast dat in Elseviers 'De beste hogescholen 2015' drie opleidingen van de CHE op een eerste plaats staan en drie opleidingen op een tweede plaats. In de HBO-Monitor is de tevredenheid van de alumni van de CHE over hun opleiding hoger dan het landelijke gemiddelde bij vergelijkbare opleidingen. Met name de docenten scoren hoog. Aandachtspunten zijn het niveau van de toetsing en de voorbereiding op de arbeidsmarkt.

Conclusie

Aangezien de CHE haar ambitie met betrekking tot het NSE-studentenoordeel heeft gerealiseerd, beoordeelt de commissie de resultaten ten aanzien van het aspect kwaliteit en excellentie als positief.

3.2 Studiesucces

De CHE rapporteert ten aanzien van studiesucces resultaten die voor zowel uitval, switch als rendement de in 2012 geformuleerde ambities overtreffen.

Het streven was in 2012 om de uitval in het eerste jaar van de voltijdse bacheloropleidingen te stabiliseren op 25% in 2015, het niveau van de nulmeting in 2011. De commissie constateert dat de CHE een uitval van 24,9% bereikt heeft. De CHE formuleerde de ambitie om de switch naar andere opleidingen binnen de instelling stabiel te houden op 10%. De commissie constateert dat de CHE in de

afgelopen jaren deze ambitie steeds heeft behaald: minder dan 10% van de studenten wisselde van studie binnen de hogeschool en in 2015 slechts 8,6%.

De CHE beoogde in de prestatieafspraken het bachelorrendement van herinschrijvers bij dezelfde instelling na C+1 (nominale studietijd + een jaar) te verhogen van 73% in 2011 naar 75% in 2015. De commissie constateert dat het bachelorrendement van de CHE voor het cohort dat in 2010 is ingestroomd na vijf jaar 77,2% bedraagt. Daarmee scoort ze beter dan haar ambitie.

De CHE rapporteert over de volgende maatregelen die zij heeft genomen met het oog op de verbetering van het studiesucces. In de prestatieafspraken zette de CHE in op een versterking van de selectieve functie van de propedeuse, waarbij vooral de beroepshouding en beroepsvaardigheden een belangrijk selectiecriteria zijn. De CHE is in 2013 gestart met de invoering van studiekeuzeadviezen en -gesprekken. Ook is bij sommige opleidingen gewerkt met tussentijdse toetsen om uitval te beperken. Bij de Pabo is gewerkt met een programma Meesterproef om met name de uitval van jongens te beperken. Daarnaast kent de hogeschool een intensieve begeleidingsstructuur voor studenten. De mentoren/tutoren (coaches) vormen de basis in alle studiejaar. De commissie constateert verder dat de matching verder is aangescherpt via het verwijzen van sommige studenten naar een uitgebreide beroepskeuzetest.

Het wervingsbeleid van de CHE is vooral gericht op de christelijke achterban. Aspirant-studenten kunnen op eigen verzoek een kennismakingsgesprek voeren. Op basis van de inschrijving nodigt de CHE soms op eigen verzoek een aspirant-student uit voor een kennismakingsgesprek. Het aantal kennismakingsgesprekken groeit, onder andere in het kader van de toenemende aandacht voor een goede studiekeuze. Naast deze gesprekken probeert de CHE studenten te helpen met hun studiekeuze door een studiekeuzecheck aan te bieden en door diverse voorlichtingsactiviteiten te organiseren die een kennismaking met het beroepenveld en de opleiding inhouden, zoals Experience Days, meeloopdagen en verschillende soorten inhoudelijke workshops.

De commissie acht de volgende factoren van belang. De CHE heeft een gelijkblijvende mbo-instroom van ongeveer 22%. De vwo-instroom daalde in de laatste twee jaar van 16% in 2013 naar ruim 10% in 2015. Het totale aantal ingeschreven studenten daalde na een piek van 1000 studenten in 2013 naar 677 studenten in 2015. Het aandeel niet-westerse allochtonen is in de CHE heel beperkt. De commissie stelt wel vast dat, ondanks het behalen van de ambitie, de uitval relatief hoog blijft in vergelijking met andere instellingen.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambities ten aanzien van de uitval, de switch en het bachelorrendement zijn gerealiseerd. De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van het aspect studiesucces als positief.

3.3 Maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten

Aangaande de indicatoren voor maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten rapporteert de CHE de volgende resultaten.

In haar prestatieafspraken benoemde de CHE als streven voor 2015 dat 75% van het docentencorps over een master- of doctorstitel zou beschikken, bij een nulmeting van 60% in 2011.

De CHE voldoet aan de afgesproken norm van twaalf contacturen per week in het eerste jaar van de voltijd bacheloropleidingen.

De commissie constateert dat de CHE ook haar ambitie om de indirecte kosten op hetzelfde niveau te handhaven, heeft gerealiseerd. De verhouding OP/OOP (onderwijzend personeel/onderwijsondersteunend personeel) is 1,56 in 2015, net als in 2011. De zuivere generieke overhead bedroeg in 2011 maar ook in 2015 weer 25%; de CHE had dit percentage willen verlagen mits dat niet ten koste zou gaan van de kwaliteit van het onderwijs. De commissie stelt vast dat op deze aanvullende indicator de score gelijk is gebleven terwijl de kwaliteit van het onderwijs is verbeterd zoals de ambitie was (zie studenttevredenheid in 3.1).

De CHE heeft haar ambitie met betrekking tot docentkwaliteit bereikt door nieuwe docenten met een mastertitel te werven en door de zittende docenten mastertrajecten aan te bieden. De commissie stelt bovendien vast dat inhoudelijk gewerkt is aan drie professionaliseringstrajecten, namelijk de Basis- en Seniorkwalificatie Examinering (BKE/SKE) voor examinatoren en examencommissies (mede als uitwerking van het streven om in accreditaties de toetsing op niveau van 'goed' te brengen), de Basis- en Seniorkwalificatie Onderwijs (BKO/SKO) voor onderwijsontwikkelaars, en de Basis- en Seniorkwalificatie Studieloopbaanbegeleiding (BKS/SKS). De kwalificatieprofielen voor deze drie trajecten zijn uitgewerkt en worden als basis gebruikt voor de scholing van docenten.

Conclusie

Aangezien de CHE haar ambities met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten heeft gerealiseerd, beoordeelt de commissie het aspect maatregelen ter bevordering van onderwijskwaliteit als positief.

3.4 Aanvullende overwegingen

In aanvulling op bovengenoemde overwegingen wijst de commissie op het volgende. De commissie heeft met name waardering voor de resultaten ten aanzien van onderwijskwaliteit en studiesucces die over de volle breedte een positief beeld laten zien. Drie opleidingen van de CHE staan op een eerste plaats in de Elsevier ranking, en drie opleidingen op een tweede plaats. De HBO-Monitor laat zien dat de alumni van de CHE meer tevreden zijn over hun opleiding dan het landelijk gemiddelde.

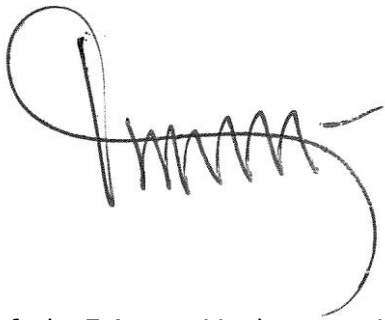
4. Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

In verband met het vaststellen van de gevolgen, bedoeld in artikel 13, eerste lid, van het Besluit experiment prestatiebekostiging (Staatsblad 2012, 534) komt de commissie op grond van de beoordeling van de rapportage van de CHE tot het volgende advies aan de minister van OCW.

De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van:

1. het aspect kwaliteit en excellentie als positief,
2. het aspect studiesucces als positief, en
3. het aspect maatregelen als positief.

Namens de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large initial 'F' followed by a series of connected loops and a final flourish.

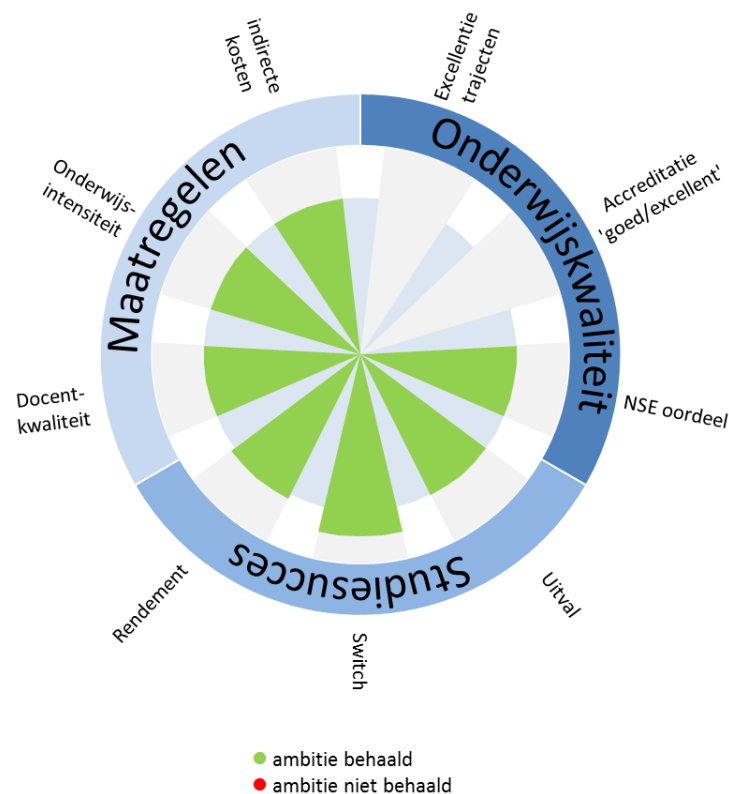
prof. dr. F.A. van Vught, voorzitter

Bijlage 1

Scores verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	nulmeting	ambitie	realisatie 2015
Uitval	25	25	24,9
Switch	8,9	10	8,6
Bachelorrendement	73,9	75	77,2
Studentoordeel (NSE)	4	4	4,0
Docentkwaliteit	60	75	75
Onderwijsintensiteit	50	0	0
Indirecte kosten; ratio OP/OOP	1,56	1,56	1,56

Ratio realisatie 2015 en ambitie

In bovenstaande figuur wordt de realisatie op de verplichte indicatoren weergegeven in relatie tot de ambitie op die indicatoren. Als de realisatie de ambitie overstijgt is het segment groter dan de binnenste cirkel. Blijft de realisatie achter bij de ambitie dan kleurt het niet behaalde deel van de ambitie rood. Hoe groter het rode gedeelte hoe verder de realisatie relatief van de ambitie verwijderd is gebleven.